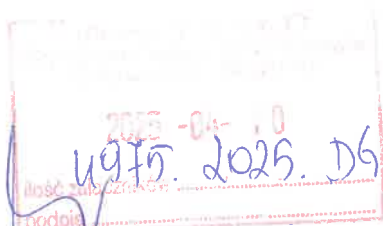

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
56-100 Wołów
Wołów
ul. Inwalidów Wojennych 24

Wołów, 2025-04-10

BRZ
5-cie starostka

STAROSTWO POWIATOWE W WOŁOWIE
WOŁÓW
WOŁÓW
PL. PIASTOWSKI 2

INFORMACJA

Sprawozdanie merytoryczne PCPR Wołów za 2024 r.

Załączniki:

1. [PCPR sprawozdanie merytoryczne za 2024.pdf](#)

Dokument został podpisany, aby go zweryfikować należy użyć
oprogramowania do weryfikacji podpisu

Data złożenia podpisu: 2025-04-10T09:51:36.423+02:00

Podpis elektroniczny
Podpis elektroniczny zweryfikowany
w dniu

10.04.2025

Wynik weryfikacji:
ważny/nieważny/brak możliwości weryfikacji

Podpis

Handwritten signature in blue ink.

**Sprawozdanie merytoryczne z działalności
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie za rok 2024**

Pomoc społeczna zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w godnych warunkach a także zapobieganie powstawaniu sytuacji powodujących konieczność zastosowania instrumentów określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Zrealizowane wydatki budżetu na 2024 r. na zadania z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji osób niepełnosprawnych realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie wyniosły ogółem **4 153 189,20 zł**.

ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ W POWIECIE WOŁOWSKIM

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie zostało wyznaczone przez Starostę Wołowskiego **Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej**. Zadania Organizatora realizowane są przez pracowników PCPR w Wołowie, tj. trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych na umowę o pracę oraz dwóch psychologów zatrudnionych w ramach umowy zlecenia.

W ciągu roku 2024 liczba rodzin objętych wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wynosiła ogółem 43, umieszczonych w nich było ogółem 53 dzieci w tym pełnoletni wychowankowie. Koordynatorzy wspierali również 3 rodziny zastępcze przybyłe z Ukrainy, w których obecnie przebywa ogółem 16 wychowanków. Dodatkowo koordynatorzy wspierali 8 pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej. Koordynatorzy średnio w miesiącu wykonywali po 10 wyjazdów w środowisko – bezpośrednie kontakty z rodzinami zastępczymi i dziećmi umieszczonymi w tych rodzinach, którym udzielał poradnictwa rodzinnego, wsparcia i pomocy w szukaniu rozwiązań trudnych sytuacji, odbywał rozmowy motywacyjne i informacyjne. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przygotował łącznie 69 spotkań zespołów oceniających sytuację dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej (w tym 6 zespołów oceniających ukraińskie rodziny zastępcze). W zespołach brali udział: kuratorzy, psychologowie, pedagodzy szkolni, rodzice zastępczy, pracownicy PCPR, inne osoby zainteresowane sprawą dziecka oraz koordynatorzy. Ponadto Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracowali z psychologiem w zakresie udzielania dodatkowego wsparcia i rozwiązywania bieżących problemów rodzin; brali udział w przygotowaniu planów pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracowali z instytucjami:

- ośrodki pomocy społecznej – kontakt z pracownikami socjalnymi lub asystentami rodziny w zakresie współpracy w tworzeniu indywidualnych planów pomocy dziecku i planów pracy z rodziną,
- Sąd Rejonowy w Wołowie – współpraca z kuratorami sądowymi: bieżąca wymiana informacji; współpraca w zakresie tworzenia indywidualnych planów pomocy dziecku umieszczonemu w rodzinie zastępczej,
- Placówki oświaty – szkoły – zaświadczenia, opinie o sytuacji dziecka,

- poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy – kontakt telefoniczny w zakresie poradnictwa merytorycznego oraz zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- rodzice biologiczni,
- placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- z Fundacją „Przystanek Rodzina” z Wrocławia na rzecz wsparcia rodzin zastępczych i uchodźców z Ukrainy.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej brali udział w szkoleniach wyjazdowych i online z zakresu:

"System pomocy dziecku i jego rodzinie – wsparcie formalne i psychologiczne",
 "Współpraca interdyscyplinarna asystenta z rodzinami i służbami wspierającymi rodzinę",
 "Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną zastępczą lub prowadzącymi rodzinny dom dziecka", „Standard ochrony małoletnich”,
 „Depresja u dzieci i młodzieży” „Samookaleczenia, samobójstwa, spectrum autyzmu”, „Trudności wychowawcze okresu dojrzewania”, „Uzależnienia i zachowania ryzykowne dla dzieci i młodzieży – profilaktyka”.

Udział w webinarach organizowanych przez Koalicję ROZ:

Kongres Rodzicielstwa Zastępczego

„Standardy ochrony małoletnich w pieczy rodzinnej i placówkach typu rodzinnego”,

Konferencja i Warsztaty na temat pieczy zastępczej zorganizowanej przez Przystanek Rodzina, udział w Konferencji we Wrocławiu „Rekonstrukcja przywiązania w sytuacji adopcji”.

W skład **rodzinnej pieczy zastępczej**, którą realizował powiat wołowski na 31.12.2024 r. wchodziło 41 rodzin zastępczych, przebywało w nich 52 dzieci, w tym:

- *rodziny spokrewnione* – 32 rodziny, w których przebywało 39 dzieci (dziadkowie, rodzeństwo),
- *rodziny niezawodowe* – 8 rodzin, w których przebywało 10 dzieci (ciocia, wujek),
- *rodziny zawodowe* - 1 rodzina, w której przebywało troje wychowanków.

Ilość rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2018-2024

	rodziny zastępcze	umieszczone w nich dzieci
2018 r.	37	52
2019 r.	43	59
2020 r.	46	59
2021 r.	46	59
2022 r.	43	55
2023 r.	40	49
2024 r.	41	52

Wydatki w ramach świadczeń społecznych dla rodzin zastępczych (w tym pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych) wyniosły 680 511,72 z tego:

Wyszczególnienie	Średnio miesięczna liczba rodzin	Średnio miesięczna liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
kwota – rodziny zastępcze	41	52	632	680 511,72
jednorazowe przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej	-	-	-	0,00
dofinansowanie do wypoczynku	-	-	-	0,00
pomoc na usamodzielnienie (pieniężna) dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych	-	-	-	0,00
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych	-	-	-	0,00
pomoc jednorazowa	-	-	-	0,00

Ze względu na brak środków w powiecie wołowskim realizowano wyłącznie zadania w zakresie miesięcznych wypłat utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej.

W związku z obowiązkiem finansowania przez gminy części kosztów za utrzymanie dzieci przebywających w pieczy zastępczej w 2024 r. do powiatu wpłynęły środki w wysokości:

gmina	średniomiesięczna liczba dzieci	zwrot za 2024 r.	10% w 1 roku 30% w 2 roku 50% w 3 roku i pozostałych
Wołów	35	540 623,93	
Brzeg Dolny	32	403 532,93	
Wińsko	15	270 165,43	
razem	82	1 214 322,29	

W 2024 r. rozwiązano 4 rodziny zastępcze, w tym:

- 2 rodziny zastępcze spokrewnione – 2 małoletnich wychowanków opuściło rodzinę zastępczą z powodu powrotu do rodziców biologicznych,
- 2 pełnoletnich wychowanków opuściło rodzinę zastępczą z powodu usamodzielnienia się,

W 2024 r. zawiązano 6 nowych rodzin zastępczych, w tym:

- 6 rodzin ustanowionych przez sąd.

Pieczą zastępczą z Ukrainy. W 2024 r. na terenie powiatu wołowskiego przebywały już tylko 3 rodziny zastępcze w których przebywało 16 dzieci (z 6 rodzin i 35 dzieci). Rodziny przybyły z Ukrainy, funkcjonowały na mocy postanowienia polskiego sądu oraz otrzymywały świadczenia zgodne z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Umieszczone w nich dzieci w wieku od 10 lat do 18 lat.

Pomoc finansowa (miesięczne świadczenie na utrzymanie dziecka) rodzinom zastępczym, przybyłym z Ukrainy w 2024 r. wyniosła 295 581,00 zł oraz wspierane były przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych w PCPR w Wołowie.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie powiatu wołowskiego w 2024 r. prowadzona była przez:

Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą Typu Socjalizacyjnego w Wołowie przy ul. Kościuszki 17, Placówka posiada 1 grupę socjalizacyjną 14-osobową.

Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „Wiosna” w Krzydlinie Małej, w skład placówki wchodzi cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego po 14 dzieci.

Praca merytoryczna w placówkach opiekuńczo-wychowawczych:

- do instytucjonalnych placówek opiekuńczo-wychowawczych znajdujących na terenie powiatu wołowskiego PCPR wydał 50 skierowań z czego 12 dzieci pochodziło z powiatu wołowskiego;
- wydano 37 wygaśnień skierowań do placówek opiekuńczo-wychowawczych i przekazano dzieci: 12 do adopcji (1 z powiatu wołowskiego), 14 do rodzin zastępczych (6 z powiatu wołowskiego), 3 powróciło pod opiekę rodzin biologicznych (0 z powiatu wołowskiego), 1 dziecko przekazano do innej placówki opiekuńczo-wychowawczej (0 z powiatu wołowskiego), 1 dziecko przekazano do DPS (1 z powiatu wołowskiego), 6 wychowanków z powiatu wołowskiego usamodzielniało się (5 z powiatu wołowskiego). Reasumując ogółem 13 dzieci z naszego powiatu opuściło placówki opiekuńczo wychowawcze,

Powiat wołowski w 2024 r. zawarł 32 porozumienia z innymi powiatami, które dotyczyły odpłatności za pobyt ich dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu wołowskiego oraz 4 porozumienia dla dzieci pochodzących z powiatu wołowskiego a przebywających w placówkach na terenie innych powiatów (Milicz, Oława, Lubiąż).

Rządowy Program – „Dobry start” (300 +) - jednorazowe świadczenie z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego na dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej i osób usamodzielnianych: 8 zaświadczeń przekazanych do ZUS

Rządowy Program – „Dodatek Wychowawczy (500 +) 38 zaświadczeń o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej przekazanych do ZUS.

Na dzień 31 marca 2025 r. 29 dzieci z powiatu wołowskiego przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej, tj:

- w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego w Wołowie - 12 wychowanków,**
- w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych „Wiosna” w Krzydlinie Małej - 13 wychowanków,**
- nasze dzieci przebywające na terenie innego Powiatu – 4 wychowanków.**

W dalszym ciągu trwa spór z powództwa Powiatu Wołowskiego przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu I Wydział Cywilny w sprawie o zapłatę należności za pobyt trójki wychowanków w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych "Wiosna" w Krzydlinie Małej przeciwko Powiatowi Milickiemu oraz Powiatowi Trzebnickiemu. Sprawa prowadzona była od lipca 2012 r. do kwietnia 2015 r. przez mecenasa Dariusza Czułowskiego. Od marca 2016 r. sprawa prowadzona przez Kancelarię SWWB adw. Marcina Kołodziejczaka do nadal.

Prowadzona sprawa dotyczy sporu, który z powiatów jest właściwy do ponoszenia kosztów za pobyt trójki wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie wołowskim, milicki czy trzebnicki. Trójka wówczas małoletnich została przywieziona interwencyjnie i przyjęta przez placówkę bez udziału PCPR w Wołowie.

Zgodnie z art.191 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Jeżeli nie można ustalić powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, właściwy do ponoszenia wydatków jest powiat miejsca jego ostatniego

zameldowania na pobyt stały. Jeżeli nie można ustalić miejsca ostatniego zameldowania dziecka na pobyt stały, właściwy do ponoszenia wydatków jest powiat miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

Od 2012 r. odbyło się wiele spraw sądowych, przesłuchanych zostało wielu świadków, którzy nie zawsze wstawiali się na rozprawy za pierwszym razem. Dodatkowo trwająca pandemia wydłużała terminy rozpraw.

Z posiadanych przez Kancelarię SWWB dowodów prowadzonej sprawy wszystko wskazywało, że właściwym powiatem do ponoszenia odpłatności jest powiat milicki. Jednakże sprawa skomplikowała się z uwagi na sprzeczne zeznania matki biologicznej małoletnich w stosunku do zgromadzonych materiałów dowodowych odnośnie ostatniego miejsca zamieszkania dzieci, wg matki była to Trzebnica a nie Milicz. Matka zeznała, że dzieci mieszkały w powiecie trzebnickim przed umieszczeniem w placówce opiekuńczo – wychowawczej w Krzydlinie Małej. Z uwagi na zgon matki biologicznej, który nastąpił w maju 2022 r. niemożliwym stało się ponowne przesłuchanie Jej celem skonfrontowania złożonych przez nią zeznań. Zeznania matki biologicznej podważyły wiarygodność zgromadzonych dowodów w sprawie. Mając te dane Sąd Okręgowy we Wrocławiu wezwał powiat trzebnicki do udziału w postępowaniu. Przesłuchani zostali kolejni świadkowie, którzy potwierdzili, że dzieci przed umieszczeniem w placówce zamieszkiwały powiat trzebnicki.

Rozprawa zaplanowana na 6.12.2024 r. na którą Sąd Okręgowy wezwał świadka, byłego pracownika PCPR w Trzebnicy, który zajmował się merytorycznie rodziną małoletnich została odwołana z przyczyn nam niewiadomych. Nowy termin kolejnej rozprawy został wyznaczony na 6 czerwca b.r.

Nakaz zapłaty w postępowaniu z dnia 2.04.2019 r. wynosi 788 581,99 w tym odsetki i koszty procesowe. Po uprawomocnieniu się wydanego nakazu zapłaty możliwe jest rozszerzenie powództwa o dalszą kwotę, która na dzień 30.04.2025 r. wynosi ok. 2 059 152,33 + odsetki i koszty procesowe, bankowe.

PEŁNOLETNI (USAMODZIELNIAJĄCY SIĘ) WYCHOWANKOWIE

Pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych udzielono pomocy w wysokości ogółem 62 269,72:

Rodzaj świadczenia	liczba wychowanków	kwota świadczeń w zł
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	0	0,00
pomoc na kontynuowanie nauki	10	59 997,72
pomoc na zagospodarowanie	1	2 272,00

Pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych udzielono pomocy w wysokości ogółem 105 065,75:

Rodzaj świadczenia	liczba wychowanków	kwota świadczeń w zł
pomoc pieniężna na usamodzielnienie	7	37 931,00
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	7	56 706,75
pomoc pieniężna na zagospodarowanie	5	10 428,00

Ponadto do zadań pracowników socjalnych PCPR należało:

- co miesięczne naliczanie powiatom właściwym odpłatności za pobyt dzieci z innych powiatów, a przebywających w naszych placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- tworzenie comiesięcznych wykazów dzieci i naliczanie odpłatności do starostwa,
- przygotowywanie not księgowych,
- comiesięczne naliczanie odpłatności za pobyt dzieci pozbawionych władzy rodzicielskiej przebywających w placówkach poza powiatem wołowskim,
- udział w 2 odbiorach czwórki dzieci i zawiezienia do placówek opiekuńczo-wychowawczych (na podstawie postanowienia Sądu);
- sporządzanie sprawozdania z zakresu działalności stanowiska na potrzeby PCPR, Zarządu Powiatu, Urzędu Województwa Dolnośląskiego, dot. Cudzoziemców, repatriantów, uchodźców,
- praca w programie Vulcan, Top - Tim.

PROWADZENIE MIESZKANIA TRENINGOWEGO

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniu treningowym należy do zadań własnych powiatu. Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

Wsparcie w mieszkaniu treningowym jest przyznawane na czas określony decyzją kierownika PCPR. Osoby, których dochód przekroczy ustawowe kryterium dochodowe są zobowiązane do ponoszenia procentowej odpłatności za pobyt w mieszkaniu treningowym.

Mieszkanie treningowe znajduje się w Brzegu Dolnym, przy ul. Zwycięstwa 7/3, obecnie przebywają w nim wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych. Mieszkanie składa się z 2 pokoi, łazienki i kuchni. W 2024 roku zakupiono nowe meble do jednego z pokoi: szafa, łóżko, komoda, biurko z krzesłem,. Starszy pracownik socjalny PCPR prowadzi pracę socjalną (informuje o przysługującej pomocy, przepisach, programach pomocowych itp.). Psycholog udziela wsparcia specjalistycznego wychowankom w mieszkaniu treningowym 6 godzin w miesiącu.

PRACA PSYCHOLOGICZNA ŚWIADCZONA PRZEZ PCPR

W 2024 roku PCPR w Wołowie zatrudniało na umowę zlecenia trzech psychologów. Dwóch psychologów w ramach 504 godzin udzielało pomocy psychologicznej 41 rodzinom zastępczym oraz 51 dzieci z tych rodzin, realizowali zadania zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj.:

1. Udzielali poradnictwa rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
2. Prowadzili poradnictwo i terapię dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
3. Dokonywaniwali okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej (49 zespołów ds. okresowej oceny);
4. Prowadzili działalności diagnostyczno-konsultacyjnej (dotyczące rozwoju intelektualnego, emocjonalnego oraz więzi rodzinnych) oraz wydawali opinie psychologiczne;
5. Badali i wydali opinie o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka
6. Udzielali pomocy psychologicznej w sytuacjach interwencyjnych, kryzysowych i przemocowych.

Trzeci z psychologów w ramach 240 godzin w 2024 r. udzielał pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej oraz osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Psychologowie pracę wykonywali poprzez rozmowy indywidualne (w siedzibie PCPR) oraz jeśli zaistniała taka potrzeba w warunkach domowych. Po przeprowadzonych badaniach udzielali opiekunom informacji zwrotnych oraz sporządzali opinię. Wykonaną pracę psychologowie dokumentują poprzez kartę pracy podpisywaną przez osoby, której udzielali pomocy psychologicznej oraz pisemne notatki.

POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM Z TERENU POWIATU WOŁOWSKIEGO

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Jest to zadanie z zakresu administracji rządowej na które przeznaczana jest dotacja celowa z budżetu państwa. W 2024 r. dotacja wyniosła 414 339,00

Powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności są do celów pozarentowych, wydają orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień. Posiadanie orzeczenia wydanego przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności pozwala osobie zainteresowanej korzystać z następujących uprawnień:

1. możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia, np. w zakładach pracy chronionej, zakładach aktywności zawodowej (oczywiście nie oznacza to, że osoby niepełnosprawne mogą pracować wyłącznie w warunkach pracy chronionej),
2. możliwość korzystania ze szkoleń (w tym specjalistycznych),
3. podleganie przywilejom pracowniczym osób niepełnosprawnych: prawo do dodatkowych urlopów, przerw w pracy,
4. z ulg np. podatkowych, komunikacyjnych na przejazdy PKP i PKS, zwolnienie z opłat radiowo-telewizyjnych (abonamentu), na podstawie odrębnych przepisów,
5. możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej,
6. z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
7. z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
8. z uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń z pomocy społecznej (np. zasiłek stały, uzyskanie przez opiekuna świadczenia pielęgnacyjnego)
9. korzystania z uprawnień na podstawie ustawy Prawo o ruchu drogowym – karta parkingowa

W roku 2024 obsada Zespołu kształtowała się następująco: przewodniczący, sekretarz; dwóch lekarzy internistów, lekarz psychiatra, lekarz pediatra; doradca zawodowy, pedagog, pracownik socjalny.

Podczas jednego posiedzenia komisji składu orzekającego udział bierze 1 lekarz i 1 członek. Lekarze i członkowie ok. co dwa lata odbywają szkolenia w Wojewódzkim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu. Zatrudniani są na umowę zlecenia lub na umowę zawartą z gabinetem lekarskim. W 2024 r. odbyło się 90 posiedzeń komisji składów orzekających.

W 2024 roku przyjęto ogółem 1158 wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, wydano ogółem 1079 orzeczeń, w tym:

- 839 orzeczeń dla osób powyżej 16 r.ż. w tym zaliczających do:
 - znacznego stopnia niepełnosprawności – 468
 - umiarkowanego stopnia niepełnosprawności – 279
 - lekkiego stopnia niepełnosprawności – 151
 - niezaliczających do żadnego stopnia - 3
 - odmowy – 10
- 168 orzeczeń dla dzieci do 16 r.ż. w tym:
 - zaliczające do niepełnosprawności – 128
 - niezaliczających do niepełnosprawności – 40

Wydano 222 legitymacji dla osób niepełnosprawnych,

Wydano 127 kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych.

Osoba, która posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności może ubiegać się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do zadań z *zakresu rehabilitacji społecznej* do:

- pobytu na turnusie rehabilitacyjnym ubiegało się 159 osób niepełnosprawnych, dofinansowanie otrzymało 108 osób niepełnosprawnych, na ogólną kwotę 194 696,00 zł.,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu i technicznych ubiegało się 23 osób niepełnosprawnych, dofinansowanie otrzymało 16 osób niepełnosprawnych, na ogólną kwotę 79 499,98 zł.,
- przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych ubiegało się 249 osób niepełnosprawnych, dofinansowanie otrzymało 140 osób niepełnosprawnych na kwotę 494 932,41 zł.;
- sprzętu rehabilitacyjnego ubiegały się 7 osób niepełnosprawne, które otrzymały dofinansowanie na kwotę 14 884,40 zł.;
- sprzętu rehabilitacyjnego dla instytucji ubiegała się 1, która otrzymała dofinansowanie na kwotę

9 374,40 zł.;

- zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym - ubiegało się 2 Wnioskodawców, którzy otrzymali dofinansowanie na kwotę 25 000,00 zł., w tym:

- 1) Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Wołowie - 15 000,00 zł. "Kinomania"
- 2) Stowarzyszenie DS. TEAM SPORT- 10 000,00 zł. "Turniej łączy nas Boccia"

Zadanie polegało na zorganizowaniu lokalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach.

W 2024 r. na rehabilitację społeczną wydano 818 387,19 zł. Zainteresowanych uzyskaniem dofinansowania ze środków PFRON było 345 osób, dofinansowanie otrzymało 274 osób niepełnosprawnych.

W roku 2024 ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny Samorząd” dofinansowanie uzyskało 29 wnioskodawców na kwotę 160 901,00 zł.

W ramach programu w obszarze I przyznano dofinansowanie do pomocy:

1. w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania dla 6 osób na kwotę 46 106,00 zł
2. w zakupie protezy kończyny w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne dla 1 osoby na kwotę 19 800,00 zł.
3. w zakupie skutera elektrycznego dla 2 osób na kwotę 16 248,00 zł.
4. w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym dla 1 osoby na kwotę 17 600,00 zł
5. dodatek na opłaty za energię elektryczną dla 11 osób na kwotę 4 400,00 zł.

W ramach programu w obszarze II przyznano dofinansowanie kosztów nauki na poziomie wyższym dla 8 osób na kwotę 56 747,00 zł.

W ramach programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” przyznano jednorazowe świadczenie w wysokości 2 000,00 zł. dla 4 osób niepełnosprawnych na ogólną kwotę 8 000,00 zł.

Pracownik ds. PFRON w zakresie swoich zadań udzielał specjalistycznego poradnictwa nt. praw i uprawnień osób niepełnosprawnych, sporządzał sprawozdania kwartalne z wykorzystaniem środków PFRON. Przeprowadzał wywiady środowiskowe u osób niepełnosprawnych w związku

z likwidacją barier architektonicznych lub kontrolą zakupionego sprzętu rehabilitacyjnego.

W związku z programem pn. System Obsługi Wniosków (SOW) pracownik w imieniu wnioskodawców uzupełniał, wypełniał, skanował wnioski z całą dokumentacją i wprowadzał do programu SOW – ok. 300 wniosków. Pracownik w programie SOW przygotowywał umowy, rozliczał wnioski, wprowadzał i rozliczał faktury, generował raporty kwartalne. Zadanie wykonywane na bieżąco.

Dziennie pomocy udzielał około 10 osobom tj. wszelkich informacji ustnych, telefonicznych, sporządzanie wywiadów u wnioskodawców.

Środki na rehabilitację zawodową i społeczną w latach 2018 – 2024

Rok	środki PCPR – rehabilitacja społeczna	środki PUP –rehabilitacja zawodowa	środki ogółem na rehabilitację zawodową i społeczną
2018	314 388,00	50 000,00	364 388,00
2019	344 751,00	50 000,00	394 751,00
2020	329 192,00	140 000,00	469 192,00
2021	386 313,50	230 677,50	616 991,00
2022	533 837,00	120 000,00	653 837,00
2023	671 677,00	0,00	671 677,00
2024	824 343,00	100 000,00	924 343,00

ŚRODKI ZEWNĘTRZNE

PCPR w 2024 r. pozyskało środki z DUW w wysokości 13 000,00 zł na realizację dwóch programów tj na:

1. program korekcyjno - edukacyjny dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie, 7 000,00 zł, program ukończyło 6 osób,
2. program psychologiczno - terapeutyczny dla osób stosujących przemoc, 6 000,00 zł, program ukończyło 5 osób. Program realizowany był dla osób stosujących przemoc oraz skazanych z art. 207 kk. Zajęcia odbywały się w godzinach popołudniowych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie. Ilość godzin w programie – 60 grupowych, 10 indywidualnych.

W 2024 r. PCPR w Wołowie realizowało zadanie dot. **udzielania pomocy repatriantom i osobom posiadającym Kartę Polaka.**

Powiat Wołowski otrzymał środki dla repatriantów z budżetu Państwa (rezerwa celowa) na pokrycie kosztów przejazdu, zagospodarowanie i bieżące wydatki oraz na pokrycie kosztów związanych z podjęciem na terytorium RP nauki przez dzieci repatriantów w wysokości 113 962,40 – środki dla 4 rodziny - 7 osób.

Dodatkowo powiat otrzymał środki z budżetu Państwa w wysokości 82 523,61 zł. pomoc na

wyposażenie i remont lokalu mieszkalnego dla 5 rodzin – 13 osób.

W roku 2024 wydano 22 decyzje na pomoc na wyposażenie i remont lokalu mieszkalnego na kwotę 184 383,49 zł. 15 rodzin - 36 osoby) w 2024 roku nie została pomoc przekazana z powodu braku środków finansowych w Budżecie Państwa pomoc została **przekazana w marcu 2025 r.**

Powiat Wołowski otrzymał z rezerwy celowej **18 480,00 zł.** na częściowe pokrycie kosztów zagospodarowania i bieżące utrzymanie w Rzeczypospolitej Polskiej dla posiadaczy Karty Polaka z zezwoleniem na pobyt stały osiedlających się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Udzielono dotacji celowej na wypłatę świadczeń pieniężnych dla jednej rodziny przybyłych z Ukrainy (1 rodzina 2 osoby zam. Brzeg Dolny).

Pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Pomoc z budżetu Państwa:

W roku 2024 - 4 osoby z Białorusi objęte ochroną uzupełniającą osiedliło się na terenie naszego Powiatu, 2 osoby na terenie Wińska, 1 kobieta z dzieckiem na terenie Brzegu Dolnego. Z wszystkimi osobami przeprowadzono wywiad środowiskowy, opracowano i podpisano Indywidualny Program Integracji.

W roku 2023 otrzymano 25 607,00 zł. na pomoc finansową na zagospodarowanie i naukę języka polskiego. Pomoc przekazywana jest w comiesięcznych ratach przez okres 1 roku.

Dodatkowo zgodnie z przepisami osoby te otrzymały pomoc socjalną, pomoc w integracji, psychologiczną, kontakt min. 2 razy w miesiącu.

INNE ZADANIA

W 2024 r. PCPR w Wołowie wydał 55 decyzji dla osób niepełnosprawnych skierowanych do ośrodków wsparcia funkcjonujących na terenie powiatu wołowskiego tj. do:

- Powiatowego Ośrodka Wsparcia Dziennego „Nasz Dom” przyznano 25 miejsc, żadnej z osób nie naliczono odpłatności za usługi tam świadczone, zostały zwolnione lub odstąpiono z odpłatności;
- Powiatowego Ośrodka Wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy przyznano 30 miejsc wszystkie osoby zwolniono lub odstąpiono z odpłatności.

Przygotowano paczki świąteczne ze słodyczami dla dzieci z rodzin zastępczych.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA PCPR

W roku 2024 strukturę organizacyjną PCPR tworzyły następujące stanowiska pracy/etaty:

1. kierownik/etat
2. starszy inspektor ds. świadczeń pomocy społecznej/etat
3. starszy inspektor ds. PFRON/etat
4. starszy pracownik socjalny / dwa etaty
5. koordynator rodzinnej pieczy zastępczej / trzy etaty
6. psycholog / trzy umowy zlecenia
7. sekretarz – Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności /etat
8. starszy inspektor – Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności /etat

POTRZEBY PCPR W WOŁOWIE W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Konieczność zapewnienia pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego i prawnego.
2. Zwiększenie środków na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej rodzinnej. Obecnie realizowane są tylko zadania obligatoryjne, na realizację zadań fakultatywnych nie ma środków w budżecie PCPR (tj. dofinansowanie wypoczynku dla dzieci z pieczy, pomoc finansowa na zdarzenia losowe).
3. Na terenie powiatu wołowskiego brakuje rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka. Wystarczyłyby 3 rodziny aby zabezpieczyć potrzeby powiatu. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż brak kandydatów na rodziny zastępcze to ogólnopolski problem. Praca opiekunów zastępczych jest trudna, muszą się mierzyć z problemami wychowawczymi, zdrowotnymi i emocjonalnymi dzieci, które trafiają do rodzin zastępczych z różnymi negatywnymi doświadczeniami, krzywdzenia i zaniedbania przez świat dorosłych. Są rozgoryczone, zbuntowane i nieufne, trzeba się z tym zmierzyć.
Dodatkowo do braku zainteresowania bycia rodzicem zastępczym dochodzą niedostateczne rozwiązania systemowe, niskie wynagrodzenia i brak środków na świadczenia fakultatywne. Wsparcie finansowe rodzin zastępczych z roku na rok staje się coraz niższe.
4. Zatrudnienie na umowę o pracę pracownika do realizacji zadań PFRON. Konieczność zatrudnienia drugiego pracownika spowodowana jest zwiększeniem zadań, w tym prowadzenie programu SOW, który wymaga składania wniosków w programie, wprowadzania ich poprzez skanowanie każdego dokumentu. Pojawia się problem z terminowym rozpatrywaniem wniosków.

Absencja pracownika powoduje, że stanowisko PFRON nie jest obsługiwane w pełny sposób.

5. Pomoc prawna – wsparcie prawnika przynajmniej 1 raz w miesiącu w siedzibie PCPR w Wołowie.

6. Przywrócenie do PCPR stanowiska księgowego. Obecny zakres zadań związanych z obsługą finansowo-księgową znacznie przekracza możliwości kadrowe jednostki. W aktualnej sytuacji część tych obowiązków została przejęta przez kierownika jednostki oraz pracowników merytorycznych, co prowadzi do nadmiernego obciążenia kadry i utrudnia realizację podstawowych zadań statutowych oraz organizacyjnych. Brak osoby dedykowanej do realizacji tych obowiązków może skutkować ryzykiem błędów, a w konsekwencji naruszeniem obowiązujących przepisów prawa finansowego.

Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 – 2026 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie wołowskim ze szczególnym nastawieniem na tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. W 2024 roku cel główny był realizowany za pomocą celów szczegółowych.

Cel szczegółowy 1 Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwanie kandydatów

Pracownicy zespołu ds. pieczy zastępczej promowali ideę rodzicielstwa zastępczego, prowadzili rozmowy telefoniczne oraz konsultacje z osobami zainteresowanymi rodzicielstwem zastępczym w siedzibie PCPR w Wołowie. Współpracowali z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego. Ponadto rozpowszechniali ulotki do instytucji funkcjonujących na terenie powiatu wołowskiego m.in.: ops, szkół, bibliotek. PCPR w Wołowie zakupił i wykorzystywał w czasie różnych aktywności roll-up jako narzędzie promocji pieczy zastępczej.

Na bieżąco prowadzona była akcja informacyjna dotycząca rodzicielstwa zastępczego na stronie PCPR, poprzez Facebook PCPR oraz na stronie Starostwa Powiatowego w Wołowie.

- 29.05.2024 r. informacja o „Dniu Rodzicielstwa Zastępczego” wraz z życzeniami

- 13.06.2024 r. plakat informacyjny o poszukiwaniu rodzin zastępczych przez Powiat Wołowski - Zostań rodziną zastępczą;

Na skutek prowadzonych działań promocyjnych w 2024 r. pozyskano 7 kandydatów, jednak żaden nie zdecydował się na bycie rodziną zastępczą zawodowo.

Szkolenie kandydatów na rodziny. Stworzenie warunków do powstania nowych rodzin zastępczych.

W stosunku do kandydatów na prowadzenie rodzinnej pieczy zastępczej dokonywano analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy 1 oraz wydawano wstępną akceptację, o której mowa w art. 43 ustawy. Następnie kierowano kandydatów na szkolenie oraz praktyki. Dla 5 kandydatów, którzy zgłosili gotowość udziału w szkoleniu w pierwszej połowie 2024 r. zaproponowano udział w szkoleniu organizowanym w MOPS we Wrocławiu. MOPS we Wrocławiu wyraził gotowość przyjęcia kandydatów na szkolenie na rodziny zastępcze nieodpłatnie. Realizacja zadania odbyła się na zasadzie współpracy, bez zawierania umowy, między Organizatorami Rodzinnej Pieczy Zastępczej. PCPR w Wołowie zwracało się pisemnie z zapytaniem do ościennych Organizatorów o możliwość przeszkolenia kandydatów na rodziny zastępcze z powiatu wołowskiego. Szkolenie w MOPS we Wrocławiu ukończyły 3 osoby. Praktyki odbyli w Placówce Opiekuńczo Wychowawczej Typu Socjalizacyjnego w Krzydlinie Małej. Natomiast w drugim półroczu 2024 r. głównie w wyniku zaleceń Sądu Rodzinnego w Wołowie oraz Lubinie utworzyła się grupa kandydatów wymagających szkolenia. Szkolenie w PCPR w Wołowie ukończyło 10 kandydatów na rodziny zastępcze. Zarówno MOPS we Wrocławiu, jak i PCPR w Wołowie prowadzili szkolenie zgodnie z opracowanym harmonogramem zajęć oraz programem zatwierdzonym decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej Nr 17/2023/RZ na okres 5 lat, tj. według programu pn „Rodzina”.

Cel szczegółowy 2 Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

W 2024 roku w powiecie wołoskim funkcjonowały 41 rodziny zastępcze polskie (32 spokrewnione, 8 niezawodowych i 1 zawodowa) i trzy rodziny ukraińskie. W rodzinach tych było umieszczonych ogółem 68 dzieci do 18-tego roku życia i 10 osób pełnoletnich na pomocy przedłużonej w związku z kontynuowaniem nauki. Wszystkim rodzinom były wypłacane przysługujące im świadczenia na bieżące utrzymanie dziecka. W kilku przypadkach rodziny otrzymały dodatkowe środki przysługujące dzieciom, które posiadają orzeczenia o niepełnosprawności. Wszystkie rodziny były objęte wsparciem trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Pracownicy zespołu ds. pieczy zastępczej współpracowali z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego m.in. z Fundacją Przystanek Rodzina, Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wołowie i Brzegu Dolnym, poradnią psychologiczną MindClinic w Wołowie, prywatnymi zakładami pracy. Udzielali wsparcia osobom

sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w dostępie do specjalistycznej pomocy dla dzieci (szczególnie lekarzy specjalistów). Przekazywali informacje o instytucjach funkcjonujących na terenie powiatu Wołowskiego, ale też Wrocławia - Centrum Diagnozy FASD, Lubina – Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży i Obornik Śląskich – Fizjobobath- Centrum Rehabilitacji i Zdrowia Dziecka. Kierowali rodziców zastępczych do szkoły dla rodziców i wychowawców w przypadku słabszych kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zatrudniało w 2024 r. dwóch psychologów, którzy prowadzili poradnictwo psychologiczne, sporządzali diagnozy psychofizyczne dzieci, wykonywali badania celem określenia predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej. W każdym miesiącu od kwietnia 2024 r. w PCPR odbywały się grupy wsparcia dla opiekunów zastępczych (koordynatorzy przydzieleni do rodzin informowali na bieżąco o terminach kolejnych spotkań).

Zrealizowane zadania wspierające opiekunów zastępczych i ich podopiecznych:

- 25.05.2024 Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego organizowany przez Fundację Przystanek Rodzina - informacja i zaproszenie na stronie PCPR w Wołowie (26.04.2024),
- 8 - 21 lipca 2024 r. wyjazd na kolonię nad morze do Ośrodka Wypoczynkowego "SOLAR" w Jarosławcu 5 wychowanków pieczy zastępczej dzięki współpracy z Kuratorium Oświaty we Wrocławiu (wyjazd nieodpłatny),
- lipiec-sierpień wyjazdy dzieci na kolonie zaproponowane przy współpracy z Fundacją Przystanek Rodzina (rodzina płaciła 300 zł/dziecko)
- 21.08.2024 r. akcja przy wsparciu sponsorów wyprawka szkolna dla wychowanków pieczy zastępczej,
- przekazanie rodzinom zastępczym i domom dziecka zestawów witaminy D3 i innych witamin (przekazane przez Fundację Przystanek Rodzina),
- początek września 2024 akcja przy wsparciu Fundacji Przystanek Rodzina - przekazanie materiałów szkolnych dla podopiecznych z rodzin,
- 05.12.2024 - spotkanie z Mikołajem, poczęstunek, malowanie pierniczków, ubieranie choinki, wspólne śpiewanie, przekazanie paczek słodczy i talonów pieniężnych dla dzieci,
- 07.12.2024 r. - uroczysta kolacja mikołajkowa z wręczaniem "Prezentów Marzeń", spotkanie zorganizowane przez Fundację Przystanek Rodzina we Wrocławiu, skorzystało 14 opiekunów i 16 dzieci.
- 9-10.12.2024 przekazanie "Prezentów Marzeń" 22 dzieciom, które nie wzięły udziału w kolacji mikołajkowej we Wrocławiu (ufundowane przez sponsorów i darczyńców

i przekazane dzieciom przez koordynatora z Fundacji Przystanek Rodzina).

- refundacja kosztów wizyt u lekarzy specjalistów (płaciła Fundacja Przystanek Rodzina),
- pomoc w dostępie do wolontariuszy, którzy przekazali rodzinom nieodpłatnie 3 pralki, lodówkę, trzy rowery, pomagali w pracach porządkowych w domu i na ogrodzie.

Cel szczegółowy 3 Utrzymanie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

1. Działania mające na celu utrzymanie standardów usług.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze na terenie powiatu wołowskiego funkcjonują zgodnie z wymaganiami oraz zachowanymi standardami. Na bieżąco dokonują zmian niezbędnych do realizacji zadań w zakresie całodobowej opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej. Świadczy o tym m.in. stan techniczny budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych dla wychowanków.

2. Współpraca placówek z asystentami rodziny w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny.

Praca w placówkach na rzecz wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej zgodnie m.in. z art. 100 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U.2025 poz. 49 t.j) prowadzona jest zgodnie z planem pomocy dziecku, sporządzonym i realizowanym przez wychowawcę we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną. Do współpracy zapraszani są również pracownicy socjalni posiadający wiedzę na temat sytuacji osobistej rodziców biologicznych.

3. Wsparcie wychowanków poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze na terenie powiatu wołowskiego w swojej działalności współpracują z innymi organizacjami, w tym pozarządowymi: fundacje, sponsorzy, firmy. Dzięki współpracy wychowankowie mają m.in. możliwość wyjazdu na kolonie letnie, udział w zajęciach dodatkowych.

4. Systematyczne przygotowanie wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych do procesu usamodzielnienia.

Zadanie realizowane m.in. w oparciu o art 140, art. 145 w/w ustawy. Wychowankowie w placówkach objęci są wsparciem w przygotowywaniu indywidualnego programu usamodzielniania, dostosowanego do potrzeb oraz osobistych możliwości nastolatka. Placówki podejmują działania oraz tworzą wychowankom warunki do zdobywania umiejętności samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

5. Szkolenie pracowników w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych

i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną.

Umożliwienie pracownikom dostępu i udziału w nieodpłatnych szkoleniach organizowanych m.in. przez DOPS, firmy szkoleniowe. Zwrot kosztów delegacji, ewentualnych kosztów szkolenia w celu zminimalizowania wydatków ponoszonych przez pracowników w celu podnoszenia kwalifikacji i umiejętności zawodowych. Tematy szkoleń w których pracownicy brali udział:

„Współpraca interdyscyplinarna asystenta z rodzinami i służbami wspierającymi rodzinę. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną zastępczą lub prowadzącymi rodzinny dom dziecka” „Standard ochrony małoletnich”, „Depresja u dzieci i młodzieży” „Samookaleczenia, samobójstwa, spectrum autyzmu”, „Trudności wychowawcze okresu dojrzewania”, „Uzależnienia i zachowania ryzykowne dla dzieci i młodzieży – profilaktyka”

Udział w webinarach organizowanych przez Koalicję ROZ:

Kongres Rodzicielstwa Zastępczego

„Standardy ochrony małoletnich w pieczy rodzinnej i placówkach typu rodzinnego”,

Konferencja i Warsztaty na temat pieczy zastępczej zorganizowanej przez Przystanek Rodzina,

udział w Konferencji we Wrocławiu „Rekonstrukcja przywiązania w sytuacji adopcji”

Cel szczegółowy 4 Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

1. Zgodnie z art.19 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniu treningowym należy do zadań własnych powiatu.

Zgodnie z art. 53 osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

Wsparcie w mieszkaniu treningowym jest przyznawane na czas określony decyzją kierownika PCPR w Wołowie. Osoby, których dochód przekroczy ustawowe kryterium dochodowe są zobowiązane do ponoszenia procentowej odpłatności za pobyt w mieszkaniu treningowym,

zgodnie z uchwałą rady powiatu.

Obecnie w mieszkaniu przebywa 3 wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych, Mieszkanie mieści się w Brzegu Dolnym przy ul. Zwycięstwa 7/3, obecnie przebywają w nim wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych. Mieszkanie składa się z 2 pokoi, łazienki i kuchni. Starszy pracownik socjalny PCPR prowadzi pracę socjalną. Psycholog udziela wsparcia specjalistycznego 6 godzin w miesiącu. Informowanie o przysługującej pomocy, przepisach, ewentualnych programach pomocowych, praca socjalna itp.

2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa.

Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, uzyskaniu zatrudnienia, pomoc prawna i psychologiczna, ok. 6 godzin w miesiącu pomoc psychologa, zatrudnionego na umowę zlecenia.

3. W ramach zadania wypłacana była pomoc pieniężna dla pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych. Na kontynuowanie nauki wypłacono pomoc pieniężną dla 17 wychowanków, dla 8 wychowanków na usamodzielnienie oraz 6 wychowanków na zagospodarowanie.

Cel szczegółowy 5 Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Pracownicy zespołu ds. pieczy zastępczej współpracowali z ośrodkami pomocy społecznej (w powiecie wołowskim i poza powiatem) w zakresie monitorowania sytuacji rodzinnej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Współpraca polegała na wymianie informacji i korespondencji w sprawach dotyczących funkcjonowania i sytuacji bytowej rodziców biologicznych w miejscach zamieszkania. Celem pozyskania tych informacji było opracowanie planów pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej oraz ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Zespół ds. pieczy zastępczej zorganizował 65 posiedzeń zespołów w celu oceny zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz oceny ich bieżącego funkcjonowania i sytuacji prawnej, zdrowotnej i szkolnej. Na większość z tych posiedzeń byli zapraszani listownie pracownicy socjalni lub asystenci z ośrodków pomocy społecznej. Pracownicy zespołu ds. pieczy zastępczej edukowali rodziców biologicznych i opiekunów zastępczych w zakresie prawidłowych wzorców wychowawczych poprzez dostęp do specjalistycznego poradnictwa i szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.

W 2025 roku kontynuujemy działania w celu promowania rodzicielstwa zastępczego i wsparcie dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych.

W marcu br. złożyliśmy wniosek do Fundacji EY o wsparcie finansowe w wysokości 10.000 zł na kampanię społeczną promującą rodzicielstwo zastępcze.

W marcu przeprowadziliśmy dwa szkolenia dla opiekunów zastępczych na temat ochrony dzieci przed przemocą.

Jesteśmy w trakcie pisania wniosku o wsparcie z funduszy unijnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 Europejski Fundusz Społeczny Plus Priorytet 7 Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku, Działanie 7.8 Wspieranie włączenia społecznego, Typ: 7.8.B Rozwój usług społecznych na rzecz systemu pieczy zastępczej.

Pracownicy PCPR w Wołowie przygotowują na 30 maja b.r. piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego na którym dzieci będą mogły skorzystać z wielu atrakcji (poczęstunek, dmuchańce, malowanie twarzy, gry i zabawy zespołowe), a opiekunowie będą mieli okazję do spotkania i integracji z innymi osobami pełniącymi podobne funkcje.

W b.r. planowane Dni otwarte w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie na temat m.in. pełnienia funkcji rodzica zastępczego.

POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2021-2030

Realizacja powiatowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych za 2024r. Sprawozdanie z realizacji powiatowego programu na rzecz osób niepełnosprawnych za 2024r.

Cele szczegółowe:

1.1. Przystosowanie środowiska lokalnego do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym:

1. Likwidacja barier architektonicznych, w miejscu zamieszkania dla 4 osób niepełnosprawnych z dofinansowaniem środków PFRON realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie.
2. Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych ze środków PFRON dla 12 osób z dofinansowaniem środków PFRON realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie.
3. Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla 7 osób niepełnosprawnych ze środków PFRON (PCPR).
4. Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla instytucji -1 osoba ze środków PFRON (PCPR).
5. Udział w programie „Aktywny Samorząd”- dofinansowania dla 24 osób niepełnosprawnych.
6. Budowa parkingu i dostosowanie ciągów pieszo-jezdných przy Powiatowym Ośrodku Wsparcia w Wołowie.
7. Dostosowanie pomieszczeń Środowiskowego Domu Samopomocy w Wołowie do wymaganych standardów (łazienki, drzwi, podłogi antypoślizgowe).
8. Ośrodki Pomocy Społecznej realizowały:
 - 1) usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji ruchowej;
 - 2) specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - 3) pracę socjalną w tym podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych, pomoc w uzyskaniu dofinansowań ze środków PFRON, uwrażliwienie

społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych, kierowanie i kompletowanie niezbędnej dokumentacji do ośrodków wsparcia, pomoc w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności;

4) poradnictwo specjalistyczne w tym prawne i psychologiczne;

5) zapewnienie pobytu w domach pomocy społecznej;

6) pomoc finansową: zasiłki stałe, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekunów;

7) korzystanie z paczek żywnościowych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa;

8) realizacja programu „Za życiem”;

9) pomoc Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej, „usługi mają na celu wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowanie w życiu społecznym;

10) realizacja programu Opieka Wytechnieniowa (w gminie Wołów z opieki wytechnieniowej skorzystało 3 niepełnosprawnych dzieci oraz 11 dorosłych oraz 1 osoba z pobytu całodobowego w okresie od VI do XII 2024 r.).

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Wołowie realizowane są usługi asystenckie realizowane w ramach programu: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” mają na celu wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowanie w życiu społecznym. W roku 2024 usługi świadczone były na rzecz 9 osób niepełnosprawnych.

Kolejnym programem, do którego przystąpiono w 2024 roku w ramach Funduszu Solidarnościowego, o podobnym profilu „Opieka wytechnieniowa edycja 2024 w Gminie Wołów”.

9. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Wołowie:

Wyrównanie poziomu usług socjalnych, medycznych i innych form wsparcia poprzez finansowanie Ośrodka Wsparcia Dziennego „Nasz Dom”

10. W ramach przystosowania środowiska lokalnego do potrzeb osób niepełnosprawnych w głównym budynku Urzędu Miejskiego, na parterze obiektu wyremontowano toaletę z przystosowaniem jej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Zlikwidowano bariery architektoniczne, aby umożliwić wjazd wózkiem inwalidzkim do pomieszczeń znajdujących się na parterze Ratusza. W pomieszczeniu toalety zamontowano urządzenie alarmowo-przyzywowe. Umieszczono także krzesło ewakuacyjne dla osób niepełnosprawnych.

W biurze obsługi klienta zamontowano pętle indukcyjne w celu poprawy komunikacji z osobami niesłyszącymi i niedosłyszącymi.

Aplikowano także do projektu dotyczącego utworzenie nowego biura obsługi klienta,

uwzględniającego potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

1.2. Wsparcie możliwie szerokiego rozwoju i edukacji na każdym etapie życia

1. Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Brzegu Dolnym i w Wołowie w odniesieniu do zaplanowanych działań i metod realizowały:

- 1) zadania terapeutyczne dla 26 dzieci i ich rodziców w ramach Zespołu Wczesnego wspomagania Rozwoju Małego Dziecka
- 2) w ramach prac zespołów orzekających wydano - 209 orzeczeń, o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną stopnia lekkiego, umiarkowanego i znacznego, oraz opinie o wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka,
- 3) prowadzenie warsztatów i szkoleń: „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, „Deficyty i potrzeby przejawiające się w zachowaniu ucznia i nauczyciela”, „Trening umiejętności społecznych”,
- 4) poradnia wydała 675 opinii,
- 5) przeprowadzono szkolenia i lekcje otwarte: z zakresu spektrum autyzmu - 64 osoby i bezpieczeństwo w sieci w tym cyberbezpieczeństwo, zaburzenia cyfrowe dzieci i młodzieży - 89 osób; pomoc psychologiczno-pedagogiczna w tym trening umiejętności wychowawczych „Szkoła dla rodzica”, dokumentacja dziecka z orzeczeniem. Wewnętrzny system oceniania, indywidualizacja pracy, brak koncentracji, uwagi, zaburzenia zachowania, dziecko wykluczone - 283 osoby; zdrowie psychiczne - 152 osoby; edukacja włączająca - 224 osoby;
- 6) prowadzono indywidualną terapię EEG Biofeedback usprawniającą koncentrację uwagi oraz wspomagającą terapię zaburzeń emocjonalnych - 14 osób;
- 7) przeprowadzono szkolenia specjalistyczne p.n. Współpraca nauczyciela z rodzicami;
- 8) realizacja studiów jednolitych I i II stopnia w których uczestniczą osoby z niepełnosprawnością.

2. W ramach realizacji celów operacyjnych realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych w 2024 roku placówki oświatowe w Brzegu Dolnym kontynuowały bądź też doskonaliły z lat ubiegłych podjęte działania. Działania te skupiły się przede wszystkim na:

- 1) dostosowaniu planu zajęć dydaktycznych do ucznia niepełnosprawnego ruchowo, tak aby mógł uczestniczyć w salach zlokalizowanych na parterze (placówki, które nie posiadają windy);
- 2) dostosowaniu sal klasowych dla uczniów realizujących podstawę programową szkoły specjalnej zgodnie z potrzebami;
- 3) zapewnieniu na terenie placówki odpowiednich warunków edukacji, dostosowanych do

możliwości i potencjału dzieci niepełnosprawnych;

4) wspieraniu dostępu i promowaniu korzystania z Internetu oraz nowoczesnych metod komunikacji przez osoby niepełnosprawne;

5) wspieraniu i wdrażaniu indywidualnych ścieżek rozwoju dla osób niepełnosprawnych;

6) udzielaniu wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla uczniów niepełnosprawnych i ich opiekunów prawnych prowadzone przez psychologa, pedagoga zatrudnionego w placówce;

7) zatrudnieniu wykwalifikowanej kadry realizującej zajęcia rewalidacyjne;

Wszystkie placówki oświatowe biorą czynny udział w akcjach charytatywnych, stawiają na rozwój wolontariatu czy też obchodzą Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych.

Dzieci w klasach przedszkolnych i wczesnoszkolnych w ramach realizowanych działań przez placówki oświatowe uczyły się szacunku do różnorodności, otwartości i empatii, w tym do osób ze szczególnymi potrzebami.

3. Placówki edukacyjne Gminy Wołów kontynuowały w 2024 roku zajęcia i projekty umożliwiające poprawę funkcjonowania dzieci z niepełnosprawnościami w środowisku przedszkolnym i szkolnym. Dyrektorzy i pedagodzy korzystają z nowoczesnych technik, które są akceptowane przez dzieci i dzięki temu chętnie poddają się terapiom przy użyciu technik z programów multimedialnych np.:

1) program Biofeedback dedykowany m.in. dla dzieci z nadpobudliwością ADHD, padaczką,

2) program „Przerwa z miganiem” skierowany do uczniów funkcjonujących z osobami niedosłyszącymi i głuchymi,

3) program wg metody Warnkego skierowany dla dzieci m.in. z zaburzeniami i opóźnieniami w rozwoju.

Wraz z zakupem oprogramowania i sprzętu wspomagającego, do pracy z dziećmi są kierowane osoby z odpowiednim przygotowaniem, wykształceniem i po przeszkoleniu w danym programie

4. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Wołowie prowadzi Dzienny Ośrodek Rewalidacyjno - Wychowawczy gdzie wspierane i rozwijane i rozbudowywane są formy zapewniające pomoc osobom niepełnosprawnym.

5. Miejska i Gmina Biblioteka Publiczna „TAMA” w Brzegu Dolnym posiada w ofercie przyjazne urządzenia czytające dla osób niewidomych i niedowidzących. CzytakPlus umożliwia odtwarzanie książek, muzyki i słuchowisk nagranych w formacie mp3, DAISY i formacie Czytaka. Dzięki syntezy mowy, możliwe jest także odsłuchanie notatek tekstowych. Czytak umożliwia płynne przemieszczanie się między odcinkami książki, zatrzymywanie, przewijanie i odtwarzanie w różnym tempie nagrania. Możliwe jest także stworzenie „zakładki” w miejscu, w którym skończyło się odsłuchiwać książkę. Czytak ma wbudowaną pamięć oraz wejście na karty SD,

złącze USB, wejście na mikrofon i łącze audio, dyktafon i radio FM. Obsługa czytnika jest bezwzrokowa – wypowiada on komunikaty w języku polskim a prosta i duża klawiatura nie wymaga precyzji w obsłudze. Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Larix, biblioteka posiada dostęp do katalogu nagrań książek mówionych, które nagrywane są na urządzeniu na życzenie czytelnika.

1.3 Wzmocnienie i rozwój sektora pozarządowego działającego na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. W 2024 r. w ramach konkursu na zlecenie zadań fundacjom oraz organizacjom pozarządowym z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych: ogłoszono konkurs na organizowanie lokalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach przyznano dofinansowanie dla:

1) Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych w Wołowie (Kinomania);

2) Stowarzyszenia DS. TEAM SPORT (Turniej łączy nas Boccia).

2. Zorganizowanie przez Powiatowy Ośrodek Wsparcia imprezy „Biesiada osób niepełnosprawnych” w której udział brały ośrodki wsparcia z powiatu wołowskiego i powiatów ościennych, uczniowie i rodzice uczniów szkoły Zespołu Szkół Specjalnych i Placówek Oświatowych w Wołowie oraz członkowie Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych w Wołowie.

3. W ramach wzmacniania, rozwoju sektora pozarządowego na rzecz osób niepełnosprawnych Gmina Brzeg Dolny pokrywała koszty zajęć terapeutycznych z dogoterapii prowadzone przez fundację. Dodatkowo finansowała przejazd dzieci niepełnosprawnych do placówek oświatowych – zarówno transport zbiorowy, jak i indywidualny. Dodatkowo poprzez różnego rodzaju działania wzmacniała funkcjonowanie Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Brzegu Dolnym. Również Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych działające na terenie Brzegu Dolnego otrzymywało wsparcie ze strony Gminy – np. lokal do użytkowania pozbawiony barier architektonicznych z własnym parkingiem.

1.4 Podniesienie jakości życia i zapewnienie optymalnych warunków do codziennego funkcjonowania osób niepełnosprawnych

1. PCPR w Wołowie udzieliło dofinansowanie dla osób niepełnosprawnych do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym - 108 osób wraz z opiekunami.

2. Osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 60 roku życia, nieaktywne zawodowo mają

możliwość korzystania w usług oferowanych przez Dzielne Domy Seniora + (usługi kulturalno-oświatowe, usługi edukacyjne, rehabilitacja, zajęcia komputerowe, usługi socjalne, usługi kulturalno-oświatowa) – utworzone w każdej gminie (Brzeg Dolny, Wińsko, Wołów)

3. W Gminie Wołów z programu „Wspieraj Seniora“ skorzystały 72 osoby,
4. Zrealizowano także zadanie pn. Korpus wsparcia seniora, w ramach którego m.in. zaopatrzono osoby starsze, w tym także osoby niepełnosprawne, w opaski umożliwiające tzw. „opiekę na odległość”.
5. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Wołowie prowadziło rehabilitację osób niepełnosprawnych i zajęcia mające na celu zapobieganie pogłębianiu się niepełnosprawności.
6. Działanie na terenie powiatu 3 Ośrodków Wsparcia Dziennego do których uczęszcza 80 osób niepełnosprawnych.
7. Prowadzenie Domu Pomocy Społecznej „Niezwyczajne miejsce” przez Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Wołowie.

1.5 Tworzenie rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poprzez aktywizację zawodową

Powiatowy Urząd Pracy w Wołowie w roku 2024:

1. Promocja zatrudniania osób niepełnosprawnych wśród lokalnych pracodawców:
 - 1) zamieszczanie na stronie PUP, w lokalnej prasie profilach społecznościowych aktualnych informacji, ogłoszeń o różnych formach wsparcia kierowanych do osób niepełnosprawnych bezrobotnych, i poszukujących pracy oraz pracodawców,
 - 2) informowanie pracodawców o możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych i uzyskania zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy w ramach środków PFRON,
 - 3) organizacja targów pracy w celu umożliwienia bezrobotnym, w tym także osobom niepełnosprawnym bezpośredniego poznania pracodawców.
2. Organizacja Targów Pracy przez PUP w Wołowie w celu umożliwienia bezrobotnym, w tym także osobom niepełnosprawnym bezpośredniego kontaktu z pracodawcami lokalnego rynku pracy, poznania pracodawców oraz uzyskania informacji o ofertach pracy.
3. W ramach środków PFRON z dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej skorzystało 2 osoby niepełnosprawne.
4. Wdrożenie projektów zakładających aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, zwalczanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy.
5. Realizacja projektu w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Aktywizacja osób bezrobotnych z ternu powiatu wołowskiego w latach 2023-2024 - staż dla 2 osób

niepełnosprawnych.

6. Prowadzenie usług z zakresu pośrednictwa pracy oraz poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych oraz pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne.

przygot. Małgorzata Tkaczyk

